C/2025/5150

28.10.2025.

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora

Međuovisnost mira i klimatskih promjena: potreba za novim naporima u globalnoj diplomaciji

(samoinicijativno mišljenje)

(C/2025/5150)

Izvjestitelj: **Dimitris DIMITRIADIS**

Suizvjestitelj: **Peter SCHMIDT**

Savjetnik/ica:	Ioannis PAPADIMOS (izvjestiteljev savjetnik, Skupina I.) Jeffrey SACHS (suizvjestiteljev savjetnik, Skupina II.)
Odluka Plenarne skupštine:	23.1.2025.
Pravna osnova:	pravilo 52. stavak 2. Poslovnika
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za vanjske odnose
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	12.6.2025.
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	71/1/1
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	17.7.2025.
Plenarno zasjedanje br.:	598
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	131/17/7

1. Zaključci i preporuke

1.1. Europska unija mora usvojiti sveobuhvatan i integriran pristup kako bi odgovorila na sve veću međusobnu povezanost klimatskih promjena, zdravstvenih i sigurnosnih rizika i globalnog upravljanja. Budući da je međunarodna suradnja suočena sa sve većim izazovima koji su rezultat autoritarizma, protekcionizma i nacionalizma, EU bi se trebao pozicionirati kao vjerodostojan i otporan predvodnik u globalnoj klimatskoj diplomaciji. Iznimno je važno s klimatskom i sigurnosnom politikom više ne postupati odvojeno, nego ih smatrati elementima održive i miroljubive globalne budućnosti koji se međusobno nadopunjuju, budući da je glavna misija europskog projekta promicanje i očuvanje mira, temeljnih prava i demokracije.

1.2. EU bi se u pogledu vanjske politike trebao zalagati za klimatsku diplomaciju kojom se okolišni ciljevi povezuju sa sprečavanjem sukoba i izgradnjom mira. Taj se pristup mora temeljiti na obnovljenim globalnim savezima, uključivim partnerstvima i integriranim političkim okvirima. U razvoju vanjskog angažmana EU-a trebalo bi voditi računa o međuovisnosti globalnih izazova i prepoznati da su uništavanje okoliša i nestabilnost duboko povezani. Uključivanjem pitanja klimatske sigurnosti u svoje diplomatske i razvojne strategije EU može pomoći u uklanjanju temeljnih uzroka sukoba i istodobno pojačati globalne obveze u području klime.

1.3. Osim toga, EU bi se trebao pozicionirati kao multiplikator vrijednosti promicanjem djelovanja u području klime koje je u skladu s ciljevima održivog razvoja. To uključuje ulaganja u dobro upravljanje, sigurnost opskrbe hranom, vodom i energijom, sigurne gradove i otporne izvore prihoda. Humanitarna nastojanja i rad na prilagodbi trebali bi biti uključivi i participativni i obuhvaćati lokalne organizacije, inicijative koje vode mladi i inicijative usmjerene na žene, kao i aktere civilnog društva.

1.4. Jasan i ambiciozan domaći program i dalje je jednako važan. EU mora ubrzati provedbu europskog zelenog plana putem nacionalnih akcijskih planova i akcijskih planova na razini Unije, koji bi se trebali baviti dekarbonizacijom, očuvanjem bioraznolikosti, praksama kružnog gospodarstva i održivim korištenjem zemljišta. Aktualni gospodarski izazovi ne smiju odgoditi tu tranziciju; naprotiv, ulaganje u području klime trebalo bi se iskoristiti kao poticaj za gospodarski oporavak, preuzimanje tehnološkog vodstva i globalnu konkurentnost u području zelenih i digitalnih inovacija.

1.5. EU bi istodobno trebao intenzivirati svoju diplomaciju u području zelenog plana / ciljeva održivog razvoja tako da iskoristi svoje stručno znanje o održivosti kako bi pružio potporu regijama u razvoju. To podrazumijeva jačanje partnerstava putem strukturirane suradnje s globalnim jugom. Promicanjem zajedničkih klimatskih okvira i olakšavanjem prijenosa tehnologije Europa može poduprijeti pravednu tranziciju na globalnom jugu i istodobno ojačati svoj globalni utjecaj.

1.6. Na multilateralnim forumima EU mora zadržati vodeću ulogu u globalnom zagovaranju djelovanja u području klime. Trebao bi predvoditi pozive na ambiciozno djelovanje u Općoj skupštini i Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda, kao i u okviru ključnih konvencija o okolišu kao što su Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC), Konvencija o biološkoj raznolikosti (CBD) i Konvencija o suzbijanju dezertifikacije (UNCCD). Snažna multilateralna prisutnost posebno je bitna u kontekstu slabljenja angažmana SAD-a.

1.7. Naposljetku, obnovljena diplomatska strategija EU-a mora se temeljiti na trima vodećim načelima. Prvo, klimatska pitanja trebala bi biti u potpunosti integrirana u strategije za sprečavanje sukoba. To podrazumijeva da se u napore uložene u izgradnju mira uključi analiza rizika za okoliš i proaktivno rješava problem napetosti koje se temelje na resursima. Drugo, EU mora dati prednost regionalnoj i multilateralnoj suradnji kojom se unapređuju otpornost na klimatske promjene i rješavanje sukoba i podupirati lokalna i regionalna nastojanja u prilagodbi tim promjenama. Treće, održivi razvoj trebalo bi promicati kao mirovni mehanizam s ciljanim ulaganjima u obnovljivu energiju, ponovno pošumljavanje i klimatski pametnu poljoprivredu kako bi se smanjila ranjivost i spriječili sukobi.

1.8. Kako bi se obnovili i ojačali diplomatski napori, EGSO poziva EU na to da prevlada unutarnju rascjepkanost i poduzme odvažne korake prema strateškoj autonomiji, koja se pak mora očitovati u operativnim kapacitetima, konkretnim politikama i koordiniranom djelovanju među državama članicama. Bez konkretnog napretka u području obrane, energetske neovisnosti i gospodarske otpornosti, EU bi mogao nazadovati u svijetu na koji sve više utječu borbe za moć i jednostrano donošenje odluka.

1.9. Samo takvim integriranim i proaktivnim pristupom koji se temelji na vrijednostima EU može zadržati svoju vjerodostojnost i vodstvo u svijetu koji se suočava s dvostrukom prijetnjom klimatskih poremećaja i geopolitičke nestabilnosti. Imajući to na umu, EU bi mogao iskoristiti svoju trgovinsku politiku kao alat odnosno instrument za poticanje održivog razvoja, rješavanje problema klimatskih promjena i postizanje mirnog gospodarskog rasta jer je trgovinska politika u isključivoj nadležnosti EU-a, što Europi omogućuje da nastupa jedinstveno, a time i „izvozi" europske vrijednosti u području ljudskih i socijalnih prava, zaštite okoliša i klimatske politike.

2. **Uvod**

2.1. EGSO je svjestan činjenice da se više ne može osporiti neraskidiva veza između klimatskih promjena i globalne stabilnosti. Porast temperature, ekstremni vremenski uvjeti i nestašica resursa nisu samo ekološki problemi već i važni katalizatori sukoba. Želimo li očuvati mir, moramo biti svjesni da je djelovanje u području klime temelj sigurnosne politike. Pritisak te stvarnosti iziskuje novi elan u zalaganju za globalnu diplomaciju, kojom bi se otpornost na klimatske promjene integrirala u napore uložene u izgradnju mira.

2.2. Uzimajući u obzir dosadašnji rad, posebno mišljenja REX/569 ([1]) i REX/578 ([2]), EGSO bi želio dopuniti i nadograditi njihove zaključke i preporuke kojima se, s jedne strane, naglašava važnost razumijevanja složenih veza u okviru povezanosti klime i sigurnosti (s obzirom na to da su klimatske promjene i uništavanje okoliša globalni izazovi čija dinamika, u kombinaciji s ranjivostima u području poljoprivrede, vode ([3]) i infrastrukture utječe na ljude u mnogim zemljama), a s druge strane, naglašava potreba za hitnim i otpornim odgovorima na te izazove. Pritom ističe da je temeljna misija europskog projekta promicanje i očuvanje mira, koje je neraskidivo povezano s očuvanjem i promicanjem temeljnih prava i demokracije. EGSO je već skrenuo pozornost i na štetu za okoliš uzrokovanu ratom, koja uključuje degradaciju ekosustava, onečišćenje zraka i vode te onečišćenje oranica i pašnjaka ([4]).

2.3. Klimatske promjene približavaju se nekoliko globalnih prijelomnih točaka ili ih nadmašuju, uključujući: (1) višemetarski porast razine mora; (2) umiranje velikih bioma (kao što je pretvaranje amazonske prašume u travnjake); (3) zaustavljanje protoka oceana, što ubrzava zagrijavanje Južnog oceana (i ubrzava uništavanje zapadnoantarktičke ledene ploče) i hlađenje sjevernog Atlantika; (4) topljenje borealnog vječnog leda i goleme borealne šumske požare.

2.4. Klimatske promjene povećat će učestalost, širenje i intenzitet nasilnih sukoba i mogu dovesti do destabilizacije, odnosno: (1) destabilizirati politiku i izazvati socijalne sukobe u društvima (suprotstavljanjem urbanih i ruralnih područja ili sjedilačkog i nomadskog stanovništva); (2) pogoršati globalnu krizu gladi smanjenjem prinosa usjeva, fragmentacijom globalne trgovine prehrambenim proizvodima i povećanjem cijena hrane; (3) pojačati međunarodne sukobe u vezi s energijom i mineralnim resursima; (4) pojačati prekogranične sporove u vezi sa slatkovodnim resursima; (5) dovesti do prisilnog raseljavanja; (6) intenzivirati ekstremno siromaštvo, kao u područjima izloženima sukobima poput Sahela, istočnog Konga, Etiopije i Sudana; i (7) otvoriti arktičku regiju za pomorski promet, rudarenje i druge oblike gospodarskih djelatnosti, čime bi se povećalo strateško nadmetanje i izazvao mogući sukob među raznim akterima. Zbog toga je važno naglasiti potrebu za kohezijom između država članica i susjeda i partnera EU-a, posebno kako bi se osigurao kontinuitet među područjima koja se nalaze unutar i izvan europskog teritorija.

2.5. Osim toga, postoji pet glavnih načina na koje nasilni sukobi sprečavaju borbu protiv klimatskih promjena: (1) nasilni sukobi i općenito vojne operacije izravno su odgovorni za nanošenje goleme štete okolišu; (2) nasilni sukobi sprečavaju planiranje i ulaganje vlada u tri kritična područja klimatskog djelovanja: ublažavanje (uvođenje energetskog sustava s nultom stopom emisija ugljika), prilagodba (ciljana ulaganja u kompenzaciju štete uzrokovane klimatskim promjenama, kao što je zaštita od poplava i suše) i otpornost (sveobuhvatna ulaganja u sustave upozoravanja i kapacitet ljudskih sustava da se oporave od gubitaka i štete povezanih s klimom); (3) nasilni sukobi crpe vladine resurse nužne za kritična ulaganja u klimu; (4) nasilni sukobi sprečavaju suradnju među državama u rješavanju problema oportunističkog pristupa djelovanju u području okoliša. Budući da nasilni sukobi međusobno suprotstavljaju nacije, to otežava ili zaustavlja sposobnost postizanja suradnje od koje svi imaju koristi; (5) nasilni sukobi sprečavaju međudržavno povjerenje potrebno za regionalno djelovanje u području klime, kao što je prekogranična energetska suradnja (npr. objedinjavanje pričuve obnovljive energije u raznim zemljama u jedinstveni energetski skup ili zajedničko upravljanje ugroženim biomima kao što su prašume ili slivna područja koja dijele dvije ili više susjednih zemalja).

2.6. Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) prepoznaje hitnost rješavanja pitanja međuovisnosti klimatskih promjena i mira. Klimatske promjene sve više postaju glavni pokretač globalne nesigurnosti, time što pogoršavaju postojeće slabosti, doprinose prisilnom raseljavanju i jačaju nadmetanje u području oskudnih resursa. Budući da se rizici povezani s klimom povećavaju, EU mora ojačati svoje diplomatsko i institucionalno djelovanje kako bi odgovorio na učinke klime na mir i stabilnost, posebno u novom geopolitičkom poretku. Rad EGSO-a na kružnoj diplomaciji može nadopuniti ciljeve ovog mišljenja. Primjerice, Europska obrambena agencija već radi na internoj primjeni načela kružnog gospodarstva u svojoj nabavi (putem Inkubacijskog foruma za kružno gospodarstvo u europskoj obrani, koji se financira iz programa LIFE), stvarajući pritom dosljedne mogućnosti u tom području.

([1]) Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Klimatska diplomacija EU-a” (samoinicijativno mišljenje) (SL C, C/2024/1575, 5.3.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1575/oj).

([2]) Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Zajedničkoj komunikaciji Europskom parlamentu i Vijeću „Novi pogled na međuodnos klime i sigurnosti: traženje rješenja za utjecaje klimatskih promjena i uništavanja okoliša na mir, sigurnost i obranu” (JOIN(2023) 0019 final) (SL C, C/2024/2106, 26.3.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2106/oj).

([3]) Kad je riječ o vodi, vidjeti poziv EGSO-a na plavi plan EU-a i povezana mišljenja: Plavi plan EU-a, EGSO.

([4]) Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Pravo na zdrav okoliš u Europskoj uniji, osobito u kontekstu rata u Ukrajini” (samoinicijativno mišljenje) (SL C 228, 29.6.2023., str. 10..).

3. **Kontekst mišljenja**

3.1. Klimatske promjene temeljni su i hitni sigurnosni izazov koji preoblikuje globalnu stabilnost. Kaskadni učinci klimatskih promjena povećavaju postojeće ranjivosti i stvaraju nove sigurnosne rizike, posebno u nestabilnim regijama i urbanim središtima.

3.2. Suočavanje s klimatskim izazovima i održavanje međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima međusobno su povezani prioriteti: ne mogu uspjeti jedan bez drugoga i oba su ključna za zaštitu ljudske i nacionalne sigurnosti.

3.3. Cilj borbe protiv klimatskih promjena ugrađen je u članak 191. stavak 1. UFEU-a kao koncept koji treba promicati u vanjskom djelovanju Unije. U Globalnoj strategiji EU-a iz 2016. navodi se da „[k]limatskim promjenama i uništavanjem okoliša produbljuje se mogući sukob, s obzirom na njihov učinak na dezertifikaciju, degradaciju tla te nestašicu vode i hrane.”. U strategiji se klima smatra multiplikatorom prijetnji koji katalizira nestašicu vode i hrane, pandemije i raseljavanje ([5]).

3.4. Nadalje, europski zeleni plan ([6]) trebao bi ostati ključna sastavnica okvira politike EU-a, čiji je cilj preobraziti Uniju u suvremeno, resursno učinkovito i konkurentno gospodarstvo. Zelenim planom ne samo da se preuzima obveza preobraziti Europu u prvi „ugljično neutralan kontinent do 2050.” nego se i nastoji ujediniti klimatske ciljeve sa strategijama prosperiteta i sigurnosti. Taj sveobuhvatni plan pokazuje zalaganje EU-a za borbu protiv klimatskih promjena razvojem sveobuhvatne i višedimenzionalne strategije, uzimajući u obzir geopolitičke, gospodarske i okolišne čimbenike.

3.5. EU bi također trebao iskoristiti strategiju Global Gateway, povezati klimatsku i geoekonomsku diplomaciju jačanjem međunarodne suradnje i pritom uključiti ciljeve održivog razvoja u svoje vodeće projekte i inicijative. Njegovi vodeći projekti trebali bi se baviti kombinacijom mira, sukoba i demokracije.

3.6. Kao dio šire povezanosti klime i sigurnosti, provedba Plana za klimatske promjene i obranu doprinosi širem programu EU-a, posebno zaključcima Vijeća o klimatskoj diplomaciji iz siječnja 2020. ([7])

3.7. Vijeće EU-a donijelo je u ožujku 2022. Strateški kompas ([8]), koji su zatim potvrdili čelnici i čelnice EU-a. Taj je kompas je osmišljen kako bi se stvorila zajednička strateška vizija u vezi sa sigurnosnim izazovima, uključujući klimu, i kako bi se ta vizija pretvorila u smjer djelovanja i rezultate.

3.8. Međutim, bez obzira na retoriku prema kojoj je „klimatska politika sada sigurnosna politika”, EU se dodatno udaljio od ekološke sigurnosti koja bi pokrivala cijeli spektar te problematike. U kontekstu tako velikih promjena šira klimatska geopolitička komponenta politike EU-a bila je neobično neaktivna. Nije bilo većih koraka naprijed i, na neki način, klimatska geopolitika zamijenjena je drugim geopolitičkim kalkulacijama i povratkom na tradicionalnije poimanje sigurnosti. Tu situaciju objašnjavaju i geoekonomski i politički interesi.

4. **Napomene**

Hitnost vodstva EU-a

4.1. EGSO razumije da sve veći autoritarizam, protekcionizam i nacionalizam mogu ugroziti međunarodnu suradnju u rješavanju sigurnosnih rizika uzrokovanih klimatskim promjenama. Živimo u doba kada veza između klimatske i sigurnosne politike postaje sve važnija, međutim, veza između usklađenog djelovanja i globalnog razumijevanja postaje rascjepkana i ne može se uzimati zdravo za gotovo.

([5]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/global-strategy-european-unions-foreign-and-security-policy_en.
([6]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hr.
([7]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-climate-change-and-defence-roadmap_en.
([8]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defence-1_en.

4.2. EGSO smatra da se Europa suočava s golemim izazovom, bilo da je riječ o obrani, trgovini, klimi ili diplomaciji, a to je pitanje kako se pozicionirati kao otporan i autonoman akter na globalnoj sceni. S obzirom na to da klimatski program nestaje s dnevnog reda SAD-a, Europa se mora proaktivno pripremiti za svijet u kojem više ne može bezrezervno računati na suradnju s SAD-om.

4.3. EGSO čvrsto vjeruje da, s obzirom na povlačenje SAD-a iz međunarodnih klimatskih dogovora i obveza, EU ne samo da mora pokušati pribaviti sredstva da popuni prazninu već i ojačati saveze kojima se klimatske politike izoliraju od geopolitičkih previranja. Sada je vrijeme za obnovu globalne diplomacije. Svijet si ne može priuštiti rješavanje problema klimatskih promjena i sukoba kao izoliranih pitanja. Održiva i mirna budućnost ovisi o našoj sposobnosti da povežemo ta područja i primijenimo integrirana rješenja kojima se potiče i okolišna i geopolitička stabilnost.

4.4. EU ima ključnu ulogu u poticanju te preobrazbe i osiguravanju da se djelovanje u području klime više ne smatra odvojenim od izgradnje mira, već da je njegova ključna sastavnica. Razvoj vanjske politike EU-a mora odražavati međusobnu povezanost globalnih izazova, posebno povezanosti sukoba i uništavanja okoliša. Hitnost prevladavanja tih izazova ne može se u dovoljnoj mjeri naglasiti. Budući da se sigurnosne prijetnje povezane s klimom pojačavaju, diplomacija se mora razvijati kako bi vodila računa o toj novoj stvarnosti.

4.5. EGSO smatra da bi EU trebao zadržati svoj položaj pouzdanog partnera u borbi protiv klimatskih promjena, preuzeti vodeću ulogu i služiti kao multiplikator vrijednosti. To bi moglo uključivati ulaganja u šire ciljeve održivog razvoja (dobro upravljanje, izvori prihoda, sigurnost opskrbe hranom, sigurni gradovi), a humanitarna nastojanja kojima se vodi računa o klimi i sigurnosti moraju obuhvaćati lokalne organizacije, organizacije koje vode mladi i civilno društvo. Od presudne je važnosti uključivo, raznoliko i na dokazima utemeljeno donošenje odluka o ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama, kao i o smanjenju rizika od katastrofa i odgovoru na njih te energetskoj i gospodarskoj sigurnosti.

4.6. EGSO poziva EU na to da prevlada unutarnju rascjepkanost i poduzme odvažne korake prema strateškoj autonomiji, koja se pak mora očitovati u operativnim kapacitetima, konkretnim politikama i koordiniranom djelovanju među državama članicama. Bez konkretnog napretka u području obrane, energetske neovisnosti i gospodarske otpornosti, EU bi mogao nazadovati u svijetu na koji sve više utječu borbe za moć i jednostrane odluke.

4.7. Prelazak na zelenu energiju posebno je bitan za geopolitičku stabilnost, samodostatnost i izgradnju mira. Iako nacije moraju poticati viši stupanj gospodarske suradnje među regijama, s naglaskom na preobrazbi globalnog energetskog sustava, Europa mora istodobno ulagati u domaće kapacitete za obnovljivu energiju kako bi se poboljšale energetska decentralizacija i samodostatnost. Tim dvojnim pristupom smanjuju se globalne emisije, a istodobno se štiti uzajamno povjerenje, smanjuje ovisnost o fosilnim gorivima i ublažava rizik od sukoba.

4.8. EU bi trebao razviti trostruku strategiju za djelovanje u području klime. Prvo, trebao bi utvrditi nacionalne planove i planove na razini EU-a za postizanje ciljeva europskog zelenog plana u području dekarbonizacije, očuvanja bioraznolikosti, zaštite korištenja zemljišta, kružnog gospodarstva i drugih mjera. Trenutačna gospodarska stagnacija u Europi nije opravdanje za kašnjenje, nego bi naprotiv trebala potaknuti jače djelovanje. Ulaganja u djelovanje u području klime neće se baviti samo pitanjima okoliša već će poslužiti i kao gospodarski poticaj i put prema globalnoj konkurentnosti Europe u području zelenih i digitalnih tehnologija.

4.9. EU bi trebao preuzeti vodeću ulogu u diplomaciji u području zelenog plana i ciljeva održivog razvoja (Lafortune i dr., 2024. ([9])), zajedno s drugim velikim zemljama i regijama. Time bi Europa svoj napredak u području europskog zelenog plana iskoristila kako bi drugim regijama u razvoju pomogla da usvoje slične pristupe. To bi trebalo podrazumijevati bilateralne inicijative EU-a s Kinom, Afričkom unijom, Indijom, ASEAN-om i CELAC-om i ostalim partnerima s globalnog juga.

4.10. EU bi trebao ulagati u multilateralizam i zadržati vodeću ulogu na globalnoj razini u djelovanju u području klime, posebno s obzirom na odustajanje Sjedinjenih Američkih Država od bilo kakve razumne odgovornosti za to pitanje. Europa bi trebala predvoditi poziv na ubrzano djelovanje na Općoj skupštini UN-a i Vijeću sigurnosti UN-a, kao i na sastancima Konferencije stranaka (COP) UNFCCC-a, CBD-a i UNCCD-a.

([9]) Lafortune, Guillaume, Grayson Fuller, Adolf Kloke-Lesch, Phoebe Koundouri i Angelo Riccaboni, 2024., *European Elections, Europe's Future and the Sustainable Development Goals. Europe Sustainable Development Report 2023/24*. (Europski izbori, budućnost Europe i ciljevi održivog razvoja. Izvješće o globalnom održivom razvoju za 2023./2024.). SDSN Europe, https://www.tara.tcd.ie/handle/2262/104407.

4.11. Kad je riječ o procesu UNFCCC-a, dovršetak Pariškog pravilnika može se pripisati djelotvornosti globalne klimatske diplomacije. Kako prelazimo u fazu nakon pregovora, u kojoj novi oblici pluralizma, saveza i bilateralnih partnerstava mogu redefinirati multilateralizam, **uloga civilnog društva postat će sve važnija**. Akteri civilnog društva svojim će trajnim diplomatskim angažmanom na terenu imati presudnu ulogu pri usmjeravanju i provedbi klimatskih sporazuma.

4.12. Obnovljena diplomatska strategija mora se temeljiti na trima ključnim načelima koja navodimo u nastavku.

4.12.1. Uključivanje klimatskih pitanja u sprečavanje sukoba: klimatska sigurnost mora postati središnji stup napora koji se ulažu u izgradnju mira. EU bi, zajedno s međunarodnim organizacijama i vladama, u svoje diplomatske strategije trebao uključiti procjene rizika za okoliš, čime bi se osiguralo proaktivno rješavanje napetosti povezanih s resursima.

4.12.2. Jačanje multilateralne suradnje: Europska unija, Ujedinjeni narodi i drugi globalni akteri moraju uspostaviti snažnije saveze kojima se prednost daje otpornosti na klimatske promjene i rješavanju sukoba. Regionalnim partnerstvima i suradnjom na lokalnoj razini mogu se ojačati strategije za prilagodbu klimatskim promjenama kojima se smanjuje nestabilnost.

4.12.3. Ulaganje u zeleni razvoj kao mirovni mehanizam: održive gospodarske politike kojima se promiču obnovljiva energija, ponovno pošumljavanje i klimatski pametna poljoprivreda mogu doprinijeti stabilizaciji osjetljivih regija. Osiguramo li zajednicama održive izvore prihoda, možemo smanjiti vjerojatnost sukoba koji nastaju zbog resursa.

Bruxelles, 17. srpnja 2025.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Oliver RÖPKE